

VIATA ȘTIINȚIFICĂ

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ DIN SOFIA, DEDICATĂ ÎMPLINIRII A 140 DE ANI DE LA ELIBERAREA BULGARIEI DE SUB DOMINAȚIA OTOMANĂ

În perioada 2–4 martie 2018, în orașul Sofia s-a desfășurat Conferința științifică internațională „Балканите и Европа в Източната криза. 1875–1881” (Balcanii și Europa în Criza Orientală, anii 1875–1881). Manifestarea științifică a fost organizată de către Universitatea din Sofia „Sf. Kliment Ohridski”. Despre nivelul înalt al conferinței vorbește faptul că la ea au participat, în afară de istoricii bulgari, specialiști din Rusia, Ucraina, Republica Moldova, Serbia, Polonia, Finlanda și Turcia. De menționat că o delegație numeroasă (în frunte cu prof. Constantin Nikiforov) reprezenta Institutul de Studii Slave al Academiei de Științe a Rusiei, ceea ce încă o dată dovedește faptul că această instituție este una din cele mai importante centre de cercetare din spațiul ex-sovetic în domeniul balcanisticii.

În timpul desfășurării conferinței, în holul principal al Universității din Sofia „Sf. Kliment Ohridski”, era deschisă o expoziție documentară „Възкресението на свободата” (Învierea libertății), dedicată împlinirii a 140 de ani ai eliberării Bulgariei de sub dominația Imperiului Otoman. De menționat că expoziția a fost amenajată în colaborare cu arhivele din Bulgaria, Rusia și România. În standuri puteai vedea documente și poze inedite ce abordau diferite aspecte ale războiului de eliberare ruso-turc din 1877–1878.

Despre diversitatea subiectelor abordate la conferință vorbesc denumirile secțiilor, care erau în total 7 la număr: Societățile balcanice înainte de Criza Orientală; Opinia socială europeană despre Criza Orientală; Imperiul Otoman, Reforme și Criza Orientală; Război; Bulgaria, Balcanii și Pacea; În căutarea unei configurații politice noi în Balcani; Memoria despre război.

Organizatorii au construit programul în așa fel (s-a indicat ora pentru fiecare comunicare), ca participanții să aibă posibilitatea de a vizita secțiile unde se abordau subiecte care reprezentau pentru ei un interes major. Varietatea temelor abordate a lăsat o opinie bună despre nivelul de pregătire a cercetătorilor. De menționat că în marea lor majoritate erau tineri specialiști, ceea ce vorbește despre viitorul bulgaristicii istorice în Balcani.

O să mă opresc asupra unor comunicări care, după părerea mea, au abordat subiecte ce au actualitate științifică. Așa, de exemplu, tematica participă-

rii bulgarilor basarabeni la eliberarea Bulgariei a fost abordată în comunicarea prof. Nicolai Cervencov (Societatea Științifică a Bulgaristilor din Republica Moldova). S-a atras atenția la formarea în Chișinău a primelor două detașamente ale voluntarilor bulgari în anii 1876–1877. Subiectul a fost continuat în comunicarea lui Ivan Duminica (Institutul Patrimoniului Cultural al Ministerului Culturii, Educației și Cercetării din Republica Moldova), care a prezentat date noi referitoare la soarta paraclisului și casei de invalizi, construite la Chișinău în memoria zilei de 12 aprilie 1877, când împăratul Alexandru II a declarat război Imperiului Otoman. Colegul din Ucraina, acad. Mihail Stancev (Universitatea Națională „V. N. Karazin” din Harkov), a vorbit despre pictorul Nicolai Karazin, care a lăsat câteva imagini de pe fronturile războiului ruso-turc 1877–1878. În general, subiectul pictorilor în timpul războiului de eliberare a Bulgariei a fost pe larg abordat în cadrul conferinței. Astfel, Tina Gheorghieva (Universitatea din Sofia „Sf. Kliment Ohridski”) a prezentat picturile lui Vasili Vereșceaghin, iar Irina Zaharova (Ermitaj) a vorbit despre acuarelele pictorului E. C. Makarov. Apropos, anume el a immortalizat momentul când la Ploiești a fost sfințit steagul din Samara ce a fost dăruit voluntarilor bulgari.

Personalitățile militare care s-au manifestat eroic în timpul războiului ruso-turc din 1877–1878, de asemenea, s-au bucurat de atenția cercetătorilor. Olga Vasileva (Biblioteca Națională din Rusia, Sankt Petersburg) a prezentat documente noi despre ultimii ani de viață ai generalului rus Mihail Skobelev. Personalității generalului M. Dragomirov și-a dedi-

cat comunicarea Stanislav Iudin (Universitatea Tehnică din Moscova).

Vedem și cazul când unii cercetătorii bulgari (subcolonelul Manuș Hristov de la Academia Militară „Vasil Levski”, or. Veliko Târnovo) investighează și personalitatea, dar și iscusința tactică și militară a lui Osman Pașa, cel care în decurs de cinci luni a apărat Plevna de atacurile armatei ruso-române sub conducerea domnitorului Carol I.

Despre rolul cazacilor de pe Don în victoria armatei ruse în Balcani a vorbit Irina Gusaci (Muzeul de Istorie și Arheologie, or. Azov). Participarea la luptele de eliberare a originarilor din gubernia Kursk a fost abordată de Vladimir Korovin (Universitatea de Sud-Vest, or. Kursk). Colegul său Vladimir Markovkin a atins problema legată de restaurarea monumentelor din Rusia, dedicate participanților la războiul rus-turc din 1877–1878.

Literatura memorialistică a fost pe larg abordată în lucrările conferinței. Rumeana Mihneva a analizat notițele de drum și memoriile despre război ale preotului rus Vakh Guriev. Iar Marina Frolova (Institutul de Studii Slave, AȘR) a prezentat memoriile ofițerilor ruși din 1877 care îl îndrumau pe împăratul Alexandru II în Bulgaria. Colegul din același institut, Igor Kaliganov, a apelat la cifre, cu scopul de a arăta pierderile mari care le-a avut armata țaristă în timpul războiului. Conform opiniei cercetătorului, multe pierderi au fost cauzate de insuficiența medicamentelor necesare pentru ostașii răniți.

Activitatea diferitor societăți ce se ocupau de îngrijirea răniților și invalizilor de război și-a găsit abordarea în comunicările cercetătorilor bulgari și turci. Asta era foarte important, pentru că se putea vedea cum activau aceste societățile în două tabere. Așa, de exemplu, Rumen Ghenov (Universitatea Nouă din Bulgaria, or. Sofia) a vorbit despre activi-

tatea Societății „Crucea Roșie”, pe când Omer Turan (Universitatea Tehnică din Ankara) a descris activitatea Societății „Hilal-i Ahmer” (Semiluna turcească).

Un subiect foarte important au abordat prof. Todor Mișev și Katea Benceva (Universitatea din Sofia „Sf. Kliment Ohridski”). Primul a analizat manualele școlare din Bulgaria, iar a doua – manualele din Republica Belarus, Rusia și Ucraina, unde este abordată tema eliberării Bulgariei de către Imperiul Rus. T. Mișev ajunge la concluzia că, în pofida diferitor etape dificile ale relațiilor bulgaro-ruse de după eliberare, bulgarii niciodată nu au negat rolul decisiv al Rusiei în eliberarea de sub jugul otoman. La rândul său, K. Benceva a relatat că în manualele din Rusia ce arată rolul comandamentului rus la luptele victorioase în Bulgaria, în același rând se arată și participarea bulgarilor la ajutorarea armatei țariste. Cu totul stau altfel manualele din Ucraina, unde, conform autoarei, Rusia este reprezentată ca puterea care avea ca scop important cucerirea Constantinopolului și că Bulgaria a jucat un rol de „cale spre împlinirea visului țarismului rus”.

La sfârșit, exprimăm speranța că manifestările de așa gen vor continua nu numai în Bulgaria, dar și în Republica Moldova, unul din centrele importante de bulgaristică istorică din Europa. În același timp, exprim dorința că în viitoarele conferințe dedicate războiului ruso-turc din 1877–1878 să se implice mai activ și cercetătorii din România, pentru că se știe că pentru țara vecină acest război a fost și cel de independență. Cred că ar fi potrivită afirmația noastră precum că independența României, care s-a născut la București la 9 aprilie 1877, a fost botezată în câmpurile de luptă pe teritoriul Bulgariei.

Ivan DUMINICA

